

мація, хто має доступ до неї, а також визначати термін відповіді на кожен вид комунікації; встановити періодичність знищення електронних та інших документів, не перевищувати встановлений максимальний об'єм повідомлень.

Отже комунікацію у системі управління підприємством можна представити як обмін інформацією між суб'єктами зовнішнього і внутрішнього середовища при наявності інформаційних каналів для взаємодії з метою прийняття управлінських рішень.

На наш погляд, інформацію і комунікацію слід розглядати як складовими єдиної інформаційно-комунікаційної системи, з одного боку інформація є об'єктом комунікаційного процесу, а з іншого боку комунікація – це процес, пов'язаний з інформацією (як об'єктом передачі).

Висновки

Таким чином, сучасне підприємство не може існувати без розвинутої інформаційної інфраструктури. Формування асортименту потребує забезпечення підприємства необхідним обсягом інформації про конкурентів, потреби споживачів тощо. Отже досить важливе значення у діяльності торговельного підприємства мають інформаційні ресурси і комунікації, їх формування та використання для прийняття управлінських рішень, зокрема щодо формування асортименту.

Список використаних джерел

1. Берсуцкий Я.Г. Информационные потребности пользователей в системах управления / Я.Г. Берсуцкий, Е.В. Седенкова // Модели управления в рыночной экономике. – Донецк: ДонГУ, 1999. – Вып.2. – 418 с.

2. Важинський Ф.А. Антикризисное финансовое управление как экономическая система / Ф.А. Важинський, А.В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України: зб. наук–техн. пр. – Львів: РВВ НЛТУ України, 2010. – Вип. 20.3. – С. 127–132.

3. Важинський Ф.А. Механізм регулювання інвестиційної діяльності в регіоні / Ф.А. Важинський, А.В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.–техн. праць. – Львів: РВВ НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 138–143.

4. Долішній І.М. Мотивація персоналу як об'єкт управління на підприємстві / І.М. Долішній, А.В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.5. – С. 211–216.

5. Колодійчук А.В. Інформація як фактор інноваційного розвитку економіки / А.В. Колодійчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2012. – №5/1(132). – С. 58–62.

6. Колодійчук А.В. Особливості функціонування машинобудівних підприємств на сучасному етапі розвитку економіки України / А.В. Колодійчук, В.М. Пісний // Зб. наук.–техн. праць НЛТУ України. – 2009. – Вип.19.13. – С. 172–178.

7. Колодійчук А.В. Сутність інновацій, структура та основні етапи інноваційного процесу / А.В. Колодійчук, В.М. Пісний, Ж.В. Семчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – Вип. 19.9. – С. 191–196.

8. Крайзмер Л.П. Кибернетика: учеб. пособие для с.-х. вузов по специальности «Экономическая кибернетика» / Л.П. Крайзмер. – М., 1997. – 279 с.

9. Петренко С.М. Інформаційне забезпечення внутрішнього контролю господарських систем: Монографія / С.М. Петренко. – Донецьк: ДонНУЕТ, 2007. – 290 с.

10. Спивак В.А. Современные бизнес-коммуникации / В.А. Спивак. – СПб.: Питер, 2002. – 448 с.

Ж.К. СІДНЄВА,
к.е.н., доцент кафедри менеджменту та адміністрування,
Національний університет харчових технологій
А.О. ГМИРЯ,
магістр, Національний університет харчових технологій

Економічні аспекти розвитку молочної промисловості України

У статті надана характеристика розвитку молочної промисловості – однієї з найбільш важливих складових вітчизняного продовольчого комплексу. Проаналізовано сучасний стан розвитку, обкреслені ключові проблеми та особливості функціонування молочної промисловості.

Ключові слова: молочна промисловість, молоко та молочні продукти, молокопереробні підприємства, розвиток виробництва, споживання.

Ж.К. СИДНЕВА,
к.э.н., доцент кафедры менеджмента и администрирования,
Национальный университет пищевых технологий
А.О. ГМЫРЯ,
магистр, Национальный университет пищевых технологий

Экономические аспекты развития молочной промышленности Украины

В статье дана характеристика развития молочной промышленности – одной из наиболее важных составляющих отечественного продовольственного комплекса. Проанализировано современное состояние развития, очерчены ключевые проблемы и особенности функционирования молочной промышленности.

Ключевые слова: молочная промышленность, молоко и молочные продукты, молокоперерабатывающие предприятия, развитие, производство, потребление.

J. SIDNEVA,
Ph. D., associate professor of management and administration,
National University of Food Technologies
A. HMYRIA,
Master, National University of Food Technologies

Economic aspects of dairy industry development of Ukraine

The article describes the development of the dairy industry – one of the most important components of the domestic food complex. The modern state of development is analyzed, key problems and features of functioning of the dairy industry are outlined.

Keywords: dairy industry, milk and dairy products, milk processing enterprises, development, production, consumption.

Постановка проблеми. В сучасних умовах особливу актуальність набувають галузі промисловості від ефективності функціонування яких залежить добробут та якість життя населення. Серед таких галузей одно із провідних місць належить молочній, від стабільного розвитку якої значною мірою залежить вирішення продовольчої проблеми. Молочна промисловість відноситься до бюджетоформуючих галузей продовольчого комплексу країни. Від 15 до 18 % обсягів виробництва харчової та переробної промисловості припадає на молочну галузь, що обумовлено традиційно високим рівнем споживання молока та молочної продукції. Вона має значний потенціал, що дозволяє значну частину молокопродукції, поставляти на експорт та повністю забезпечувати потреби внутрішнього ринку. Проте фінансово-економічна криза, яка супроводжується зменшенням доходів споживачів, негативно позначається на величині попиту на молоко та молокопродукти, змушуючи молокопереробні підприємства скорочувати обсяги виробництва.

Молокопереробний комплекс виконує багато важливих функцій: забезпечує населення країни незамінними продуктами харчування; безперервно поповнює обігові кошти сільськогосподарських то-

варовиробників та бюджет країни; постачає сировину для інших сфер виробництва та, як результат, формує досить високо конкурентний ринок. Це пов'язано з тим, що молочна продукція займає важливе місце в споживанні людини, так за оцінкою експертів частка витрат на молочні продукти становить у середньому у світі 15 % від загальних витрат на харчування.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Основні тенденції та напрями розвитку молочної промисловості досліджуються багатьма вченими. Особливості та основні проблеми функціонування підприємств молочної промисловості розглядаються в роботах Н.С. Белинської, П.С. Березовського, В.І. Бойка, С.В. Васильчака, М.М. Ільчука, О.А. Козака, О. Маслака, Т.Л. Мостенської, В.О. Пабата, М.К. Пархомця, С.В. Харченко, В.П. Чагаровського та інших.

Працями цих фахівців охоплено більшість проблемних завдань молочної промисловості. Водночас потребують подальшого дослідження позитивні та негативні тенденції розвитку молочної промисловості.

Метою статті є аналіз економічних аспектів сучасного розвитку вітчизняної молочної промисловості, виявлення основних тенденцій її розвитку.

Виклад основного матеріалу. Молоко, як один з головних базових продуктів харчування, є важливою складовою здорового раціону харчування людини. Основною цінністю молока та молочних продуктів є жири, білки, мінеральні речовини, солі кальцію і фосфору, безліч гормонів і ферментів, а також вітаміни. Кожна із складових частин молока має корисні властивості, які зумовлені високою біологічною цінністю. Велику роль молочні продукти відіграють в дитячому та дієтичному харчуванні. До основних напрямів розвитку молочної промисловості відносяться: виробництво цільномолочної продукції, сиру, масла тваринного, молочних консервів. Розміщуються підприємства галузі у великих і невеликих містах по всій території країни.

Ефективний розвиток молочної промисловості безпосередньо пов'язаний із розвитком сільськогосподарства, зокрема молочного скотарства. Виробництво молока сільськогосподарськими товаровиробниками України демонструє різнопланову динаміку (рис. 1). Після різкого падіння виробництва молока з 24508 тис. т у 1990 р. до 12658 тис. т у 2000 р., почалось деяке зростання до 2005 р., але з 2006 р. намітилась стійка тенденція зменшення обсягів його виробництва.

Обсяги виробництва молока сільськогосподарськими виробниками у 2016 році є найнижчими за останні роки. Скорочення обсягів молока обумовлено, в першу чергу, скороченням поголів'я дійного стада. Так, у 2016 р. порівняно з 2015 р.

поголів'я корів знизилось на 2,6%). В той же час протягом аналізованого періоду спостерігається зростання продуктивності молочної худоби. Проте воно фіксується відносно дуже низької бази порівняння – 2204 кг середньорічного удою молока від однієї корови в 1995 році. Досягнення в 2016 р. середнього показника 5641 кг відстає від рівня продуктивності худоби в країнах з розвинутим молочним тваринництвом (Канада – 8805 кг, Велика Британія – 7187 кг, Данія – 8288 кг, Німеччина – 6923 кг, Нідерланди – 7450 кг, Швеція – 8162, США – 10097 кг) [2].

Не меншою проблемою вітчизняного молочного тваринництва залишається і структура виробництва молока за категоріями господарств. Основними постачальниками сировини на молокопереробні підприємства є сільськогосподарські підприємства та господарства населення. У 2015 р. майже 75% молока надійшло на переробні підприємства від господарств населення, 25% – від сільськогосподарських підприємств. Незважаючи на деяке скорочення частки господарств населення порівняно із найвищим показником у 2005 р. (81,2%), у 2016 р. 73,9% молокосировини було вироблено саме в секторі сільських домогосподарств.

Слід констатувати, що намітилась тенденція скорочення виробництва молока господарствами населення. Якщо у 2005 р. від господарств населення було поставлено 81,2% молока (це найвищий показник за останні 16 років), то в

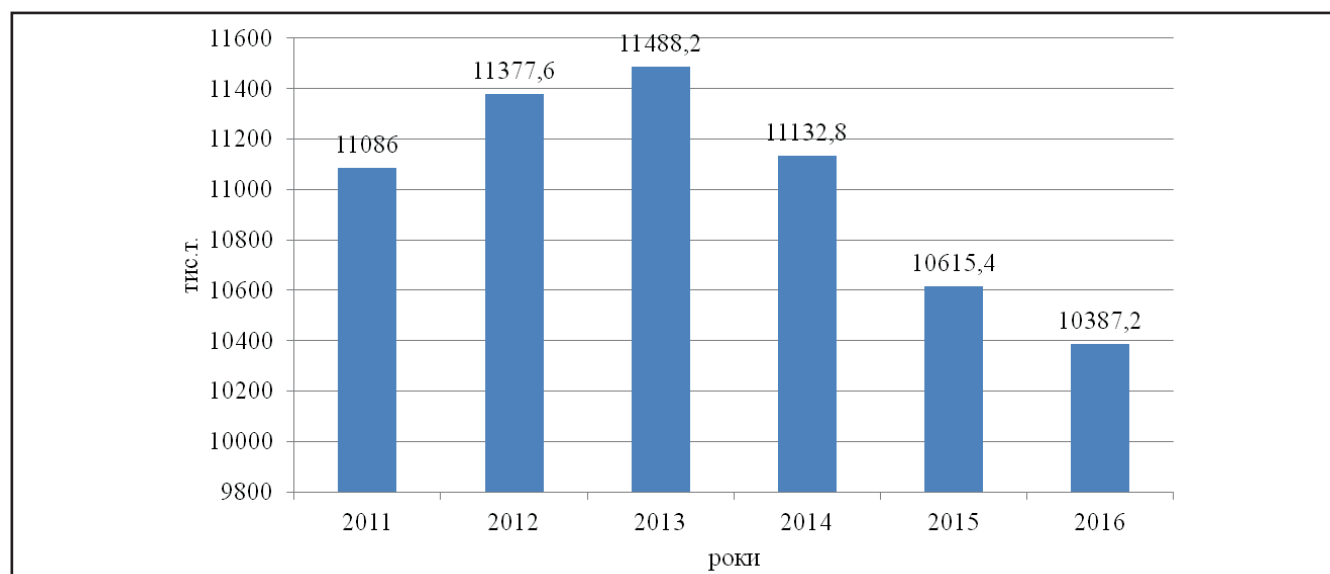

Рисунок 1. Динаміка виробництва молока в Україні всіма категоріями господарств у 2011–2016 рр.

Джерело: побудовано за [1].

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

2016 р. –73,9% (у 2015 – 74,9%). І тут виникає проблема якості молока. Адже переважна більшість молока в сільських господарствах населення отримується за технологією ручного доїння, де якість майже не контролюється. Молокозаводам, які переробляють таку сировину, важко вийти на ринки розвинутих країн, на яких якість жорстко регламентується.

Треба підкреслити, що не весь обсяг молока, виробленого сільськогосподарськими виробниками надходить на переробку (табл. 1). Так, у 2015 р. на переробні підприємства надійшло 4251,2 тис. тонн молока, що складає 40% від загального обсягу виробленого молока (у 1990 р. цей показник досяг 73,6%. Розвинені країни мають високий рівень переробки молока (понад 80%), країнах ЄС він 90–95%.

Наведені дані свідчать, що питома вага молочної сировини, яка надійшла на переробні підприємства складає менше половини молока, отриманого підприємствами сільського господарства, що є

струмуючим фактором розвитку переробних підприємств. Треба констатувати, що саме якість та кількість молока, що поступає на переробку є основними стримуючими факторами розвитку галузі.

Наявні потужності переробних підприємств молочної промисловості дозволяють переробляти 20–22 млн. тонн молока за рік, але більшість підприємств не використовують свої можливості через недостатню кількість молочної сировини, незадовільний контроль її якості, посилення конкурентної боротьби на ринку. Це привело до завантаженості потужностей більшості підприємств на рівні 35–40%. Але незважаючи на таке положення рівень самозабезпеченості по молоку і молочних продуктах в Україні за даними 2015 р. склав 105%, що відповідає рівню забезпечення продовольчої безпеки країни.

Динаміка виробництва основних видів молочної продукції представлена даними таблиці 2.

Варто зауважити, що обсяги виробництва молочної продукції протягом 2014–2015 рр. ско-

Таблиця 1. Виробництво і надходження молока на переробні підприємства

Роки	Виробництво молока господарствами усіх категорій, тис. т	Надходження молока на переробку, тис. т	Питома вага переробленого молока в загальних обсягах виробництва, %
1995	17274	6065,7	35,0
2000	12658	3334,8	26,3
2005	13714	5689,0	41,5
2010	11249	4793,2	42,6
2014	11133	4646,6	41,7
2015	10615	4251,2	40,0

Джерело: розраховано за [1].

Таблиця 2. Виробництво основних видів молочних продуктів за період 2011–2015 рр., тис. т

Найменування продукції	Роки					Темп росту, 2015 р. до:	
	2011	2012	2013	2014*	2015*	2011 р., %	2014 р., %
Молоко рідке оброблене (пастеризоване, стерилізоване, гомогенізоване, топлене, пептизоване)	894	912	972	1117	970	108,5	86,8
Масло вершкове	76,7	88,6	94,3	114	102	133,0	89,5
Сир свіжий неферментований (недозрілий і невитриманий; уключаючи сир із молочної сироватки та кисломолочний сир)	76,5	79,0	83,7	74,7	67,8	88,6	90,8
Сири жирні	178	168	165	130	124	69,7	95,4
Йогурт та інші ферментовані чи сквашені молоко та вершки	474	489	522	473	426	89,9	90,1

* Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: побудовано за [1].

ротилися стосовно всіх позицій. Традиційно за обсягами виробництва домінують виробництво молока та кисломолочних продуктів.

Аналіз розвитку молочної промисловості свідчить, що вона розвивається за європейським сценарієм, відповідно до якого відбувається поступова концентрація виробництва та скорочення кількості молокопереробних підприємств. В Україні існує понад 300 підприємств, які виробляють молочну продукцію, майже 80% ринку контролює 50 підприємств, значна частина яких входить до складу великих холдингів. До найбільш потужних відносяться «Данон Україна», «Молочний Альянс», ТОВ «Люстдорф», «Терра Фуд», ПрАТ «Галичина», «Мілкіленд Україна», ВАТ «Вімм-Біль-Данн (рис. 2).

Перша десятка великих груп компаній-виробників молочної продукції разом виробляють 47,1% цієї продукції (рис. 2). У 2016 р. найбільшою молочною компанією України була визнана компанія «Терра Фуд», яка за рік переробляє 553 000 тонн молока; виробляє вершкового масла і рослинно-вершкових сумішей – 113 600 тонн; сиру – 54000 тонн; продукції з незбираного молока – 80 000 тонн; м'якого сиру – 2 900 тонн [3].

Інформація про основних виробників вітчизняних молочних продуктів та їх товарні марки представлена у таблиці 3.

З метою більшого охоплення ринку деякі виробники молокопродуктів пропонують свою про-

дукцію під кількома товарними марками. Зокрема, ПрАТ «Галичина», ПрАТ «Тернопільський молокозавод», ТОВ «Люстдорф», ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат» при пропозиції молочних продуктів використовують багатомарочний підхід, що дозволяє збільшити викладку товарів на полицях магазинів. Проте у цьому випадку виробникам необхідні додаткові кошти на розроблення та просування кількох товарних марок і спостерігається явище, коли обсяги продажу одних товарних марок виробника зростають за рахунок зменшення обсягів реалізації його товарів під іншими товарними марками.

Більшість молокопереробних підприємств України об'єднані в професійні спілки, в межах яких виробники узгоджують напрями розвитку галузі та обмінюються інформацією. До таких організацій відносяться: національна асоціація молочників України (базова організація, яка представляє молочну промисловість); Союз молочних підприємств України (об'єднує більше 50 підприємств); національна асоціація акціонерних товариств з виробництва молочних консервів («Укрконсервмолоко»), до якої входить 7 молочноконсервних комбінатів і молочний комітет ЕВА (Європейська бізнес-асоціація), яка об'єднує «Мілкіленд», «Шостка», Звенигородський сироробний завод, «Данон», «Даніско», «Лакталіс», «Люстдорф», «Терра Фуд», «Вімм-Біль-Данн Україна», «Укпродукт Група».

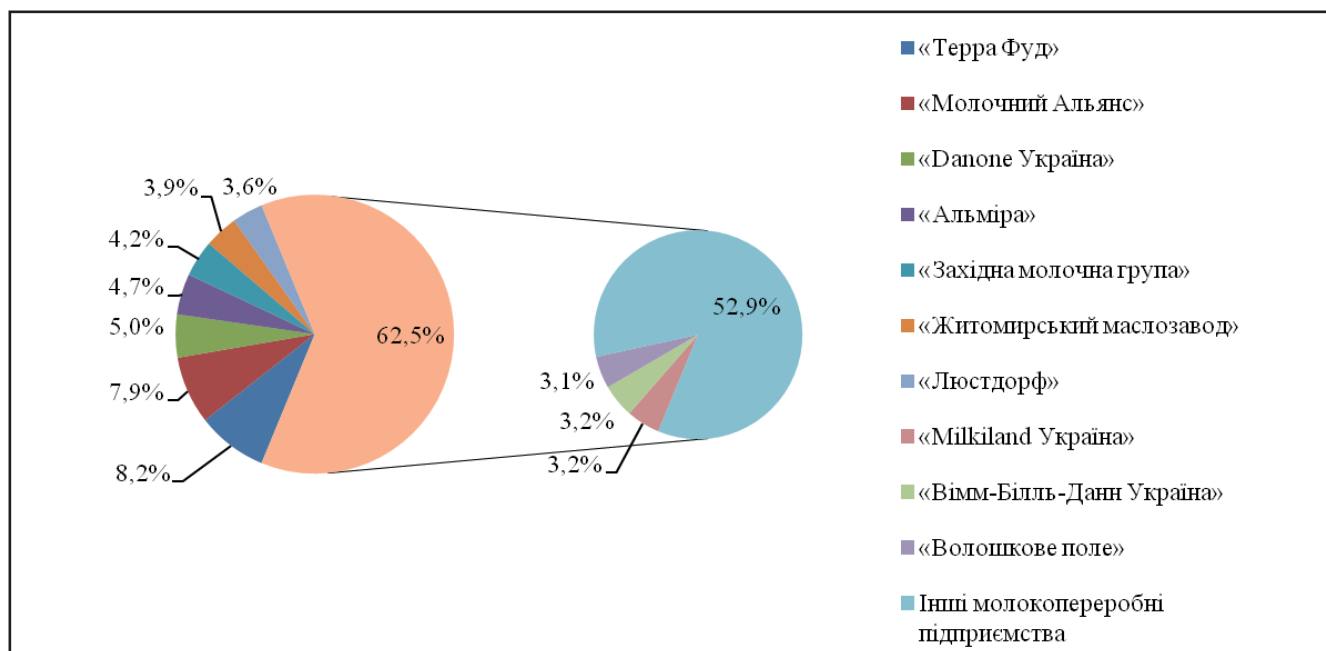

Рисунок 2. Розподіл ринкових часток між виробниками молочних продуктів

Джерело: побудовано на основі [4].

Таблиця 3. Виробники молочної продукції та їх товарний асортимент

Виробники	Товарні марки	Види товарів
ТОВ «Данон Дніпро», ПАТ «Кременчуцький міськмолкозавод»	Простоквашино	Молоко (1%, 2,5%, топлене 2,5%, ультрапастеризоване 1,5%, 2,5%, 3,2%), кефір (1%, 2,5%), закваска (1%, 2,5%), ряжанка, йогурти (3 види), сметана (15%, 20%, 25%), сир зернистий, сир кисломолочний (нежирний, 5%, 10%, 15%), вершки (10%, 15%, 20%, 33%), масло 72,6%, 82,5%
ТОВ «Білоцер-ківський молочний комбінат»	Premiale	Молоко 2,7%, біфідо (1%, 2,5%), сметана (15%, 20%), сир зернистий 7%, кефір 2,5%, ряжанка 4%, йогурти (5 видів), вершки (10%, 15%, 20%), фета 45%, бринза 35%
	Біла лінія	Молоко (2,5%, 3,2%, ультрапастеризоване 0,5%, 1,5%, 2,5%), біфідо (1%, 2,5%), сметана (15%, 20%), сир зернистий 4%, кефір (1%, 2,5%), ряжанка 4%, йогурти (4 види), вершки (10%, 15%, 20%), закваска (0%, 2,5%)
	Ферма	Молоко (1,5%, 2,5%, 3,2%, ультра пастеризоване 1,5%, 2,5%, 3,2%), сметана (15%, 20%), кефір (1%, 2,5%), ряжанка 4%, закваска (0%, 2,5%), фета 45%, масло (63%, 73%, 82,5%, шоколадне 62,5%)
ПАТ «Вімм Біль Данн Україна»	Слов'яночка	Молоко (2,5%, 3,2%, пряжене 4%), кефір (1%, 2,5%), ряжанка 4%, сметана (15%, 20%, 25%), масло 72,5%, сир (нежирний, 5%, 9%)
ПАТ «Юрія»	Волошкове поле	Молоко 2,6% сметана (15%, 21%, 25%), кефір (1%, 2,5%), ряжанка 4%, йогурти (4 види), масло 73%
ТОВ «Люстдорф»	На здоров'я	Молоко ультрапастеризоване (2,6%, 3,2%), вершки ультрапастеризовані (10%, 15%, 18%, 21%, 33%), спред 72,5%
	Бурьонка	Молоко ультрапастеризоване (2,6%, 3,2%), вершки ультрапастеризовані (10%, 15%, 18%, 21%, 33%), спред 72,5%
	Селянське	Молоко ультрапастеризоване (1,5%, 2,6%, 3,2%), вершки ультрапастеризовані (8% 12%, 21%, 33%), масло (63%, 73%, 82%), кефір (1%, 2,5%), ряжанка 4%, сметана (10%, 15%, 20%), йогурти (5 видів)
	Весела Бурьонка	Молоко ультрапастеризоване (2,6%, 3,2%), кефір (1%, 2,5%), ряжанка 4%, сметана (10% 15%, 20%), йогурти (4 види), мас-ло (63%, 73%)
ДП «Мілкіленд-Україна»	Добряна	Молоко (1,5% 2,7%, 3,2%, пряжене 2,5%), кефір (0%, 1%, 2,5%, 3,2%), ряжанка 2,5%, сметана (10%, 15%, 21%, 25%), йогурти (8 видів), закваска (1%, 1,5%, з наповнювачами), сир (0%, 9%), сироватка 0%, масло (73%, 82,5%)
ПрАТ «Лакталіс Україна»	Президент	Сметана (10%, 15%, 20%), вершки (10%, 20%, 35,1%), сир (0,2%, 5%, 9%), масло 82%
ПрАТ «Тернопіль-ський молоко-за-вод»	Молокія Казкова	Молоко (1,6% 2,5%, 3,4%), йогурти (3 види), масло (73,2%)
	Молокія Класика	Молоко 3,6% кефір (1%, 3,2%), сметана (15%, 22%), йогурт без наповнювача 2,5%
	Молокія Сонечко	Молоко (1,6% 2,5%, 3,4%), кефір (1% 3,2%), сметана (15% 16%, 22%, 30%), йогурт без наповнювача 2,5%
ПрАТ «Галичина»	Молочна родина	Молоко 2,6% кефір (0,05%, 2,5%), ряжанка 4%, сметанка (15%, 20%), масло 72,6%
	Мої корівки	Кефір (1%, 2,5%), сметана (15%, 20%), масло 72,6% йогурти (3 види)
	Галичина	Йогурти (7 видів)

Джерело: побудовано за [5].

На розвиток молочної промисловості значною мірою впливає попит на молоко і молочну продукцію, який знаходить відображення у рівні споживання цієї продукції.

Фонд споживання молока та молочних продуктів після 2013 р. (10050 тис. т) зменшується (табл. 4) як в загальному обсязі, так і в розрахунку на одну особу за рік. Споживання молочної

Таблиця 4. Фонд споживання молока та молочних продуктів населенням України

Фонд споживання	Роки				
	2000	2005	2010	2014	2015
Всього, тис. т	9789	10625	9470	9581	8995
Темпи росту, % до 2000 р.	100	108,5	96,7	97,9	91,9
На одну особу за рік, кг	199,1	225,6	206,4	222,8	209,9
Темпи росту, % до 2000 р.	100	113,3	103,7	111,9	105,4

Джерело: розраховано на основі [1].

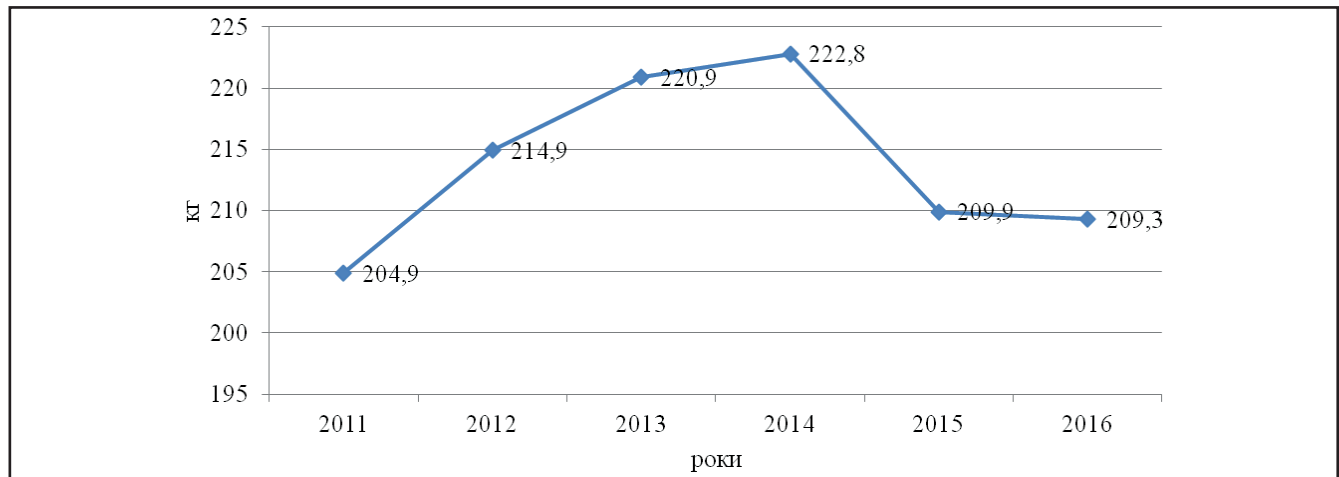

Рисунок 3. Споживання молока та молочних продуктів на одну особу за рік у 2011–2016 рр., кг

Джерело: побудовано за [1].

продукції на душу населення в 2015–2016 рр. є найнижчим за останні п'ять років (рис. 3).

Споживання молокопродукції у 2015–2016 рр. складало 55% від раціональної норми споживання, яка відповідно до запропонованого МОЗ України «Орієнтованого набору основної продовольчої сировини та харчових продуктів» становить 380 кг на рік. Споживання молока і молочної продукції порівняно з 1990 р. скоротилося більше, ніж на 55%. Україна за рівнем споживання цієї продукції відстає і від розвинених країн. Так, населення Франції та Скандинавських країн споживають понад 590 кг молока на людину за рік, Прибалтійські країни – більше 300 кг. Така ситуація на вітчизняному ринку обумовлена, головним чином, падінням купівельної спроможності населення та підвищенням цін на молочну продукцію.

Важливий аспект аналізу стану та перспектив розвитку молочної промисловості є її експортно-імпорتنний потенціал. За досліджуваний період експорт молока та молочних продуктів перевищував імпорт, що є позитивним моментом. Одночасно відбулося зниження експорту молокопродуктів, що пов'язано з відсутністю експорту до Російської Федерації, жорсткому контролю якості до продукції, яка поставляється до країн ЄС (рис.

4). Так, обсяг експорту молока та молочної продукції у 2016 р. порівняно з 2011 р. зменшився в два рази, а порівняно з 2015 р. скоротився на 14,4% і склав 330 млн. дол. США.

За цей період основними видами експортної продукції є згущене молоко та вершки із додаванням цукру, сири та масло вершкове. Відбулися зміни країн-експортерів продукції. Найбільшими країнами-експортерами вітчизняної молочної продукції стали Молдова, Грузія, Казахстан, Туркменістан, Азербайджан, Вірменія, Узбекистан, Російська Федерація, Лівія, Єгипет, Алжир, Нігерія, Мексика. За 2016–2017 рр. було відкрито експорт молочних продуктів до країн ЄС та КНР. Імпорт молокопродуктів в Україну значно менший за розмірами і становить 59489,3 тис. дол. США у 2016 році. Порівняно з 2015 р. він знизився на 25,4%, а порівняно з 2011 р. – у 2,5 рази (рис. 5).

Україна імпортує переважно окремі види десертно-йогуртової продукції та високоякісних сирів. Основні постачальники продукції на вітчизняний ринок – Польща, Білорусь, Франція та Німеччина.

Низька частка імпоротної молочної продукції на вітчизняному ринку обумовлена тим, що українці, в основному, споживають вітчизняну продукцію;

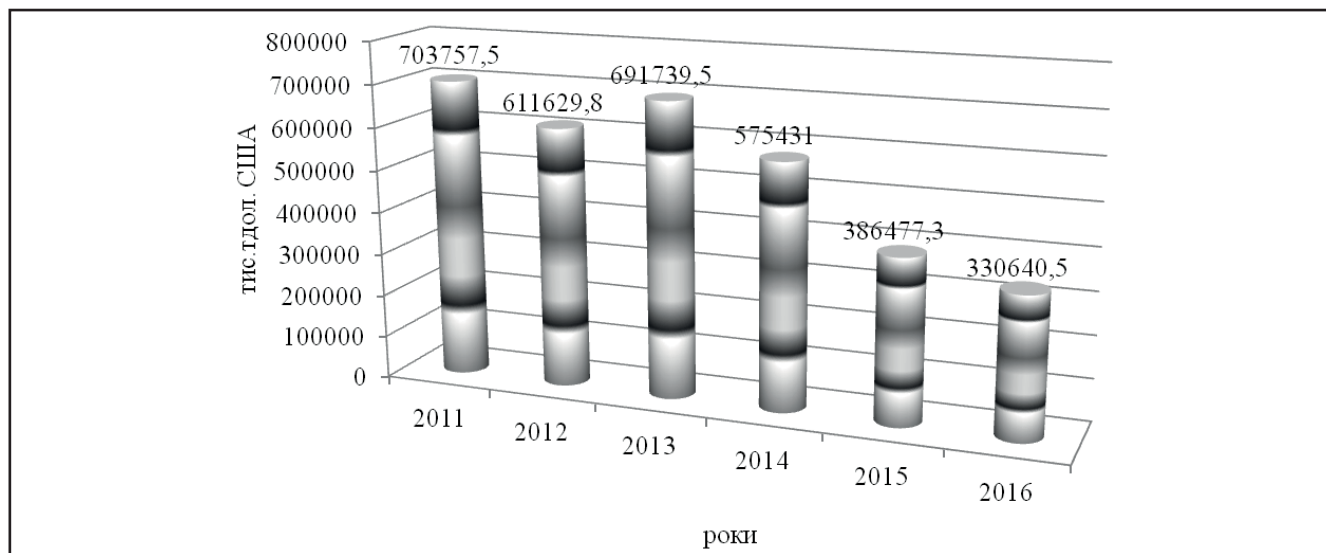

Рисунок 4. Динаміка експорту молока та молочних продуктів у період 2011–2016 рр., тис. дол. США

Джерело: побудовано на основі [1].

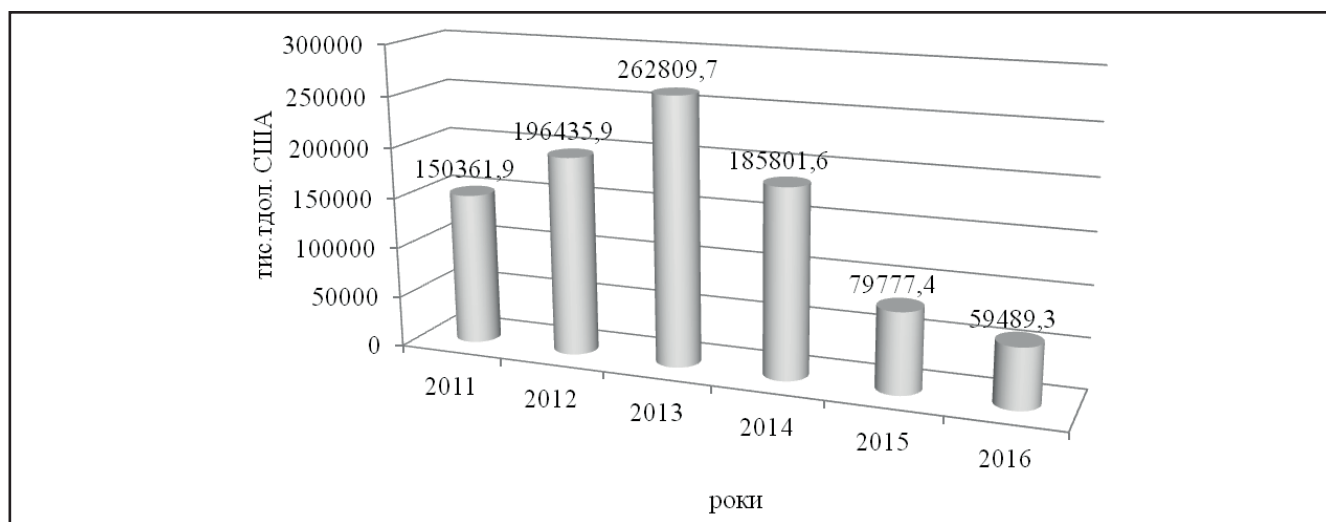

Рисунок 5. Динаміка імпорту молока та молочних продуктів в Україну в 2011–2016 рр.

Джерело: побудовано за [1].

зростання імпорту стримується низькою ємністю внутрішнього ринку України.

Пріоритетною проблемою розвитку молочної промисловості залишаються якість та безпечність молока та молочних продуктів. Ці питання на державному рівні регулюються дією Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів», а також Закону України «Про молоко та молочні продукти». Особливого значення проблема якості набуває у зв'язку із набуттям Україною повноправного членства у СОТ, що надало їй можливість стати рівноправним партнером на світових товарних ринках. Треба зауважити, що українські закони та вимоги стосовно якості і безпечності молочної сировини та готової продукції ще

недосконалі. Так, вимоги до якості молочної сировини в Україні значно нижчі, ніж в країнах Європейського Союзу і допускають відхилення від європейських показників у декілька разів. Країнам ЄС дозволено імпортувати тільки молоко екстра-класу, а в Україні його виробляють трохи більше 1% молокопереробних підприємств, тому потрапити на європейський ринок може обмежена їх кількість. У зв'язку з цим, зусилля держави повинні бути спрямовані на гармонізацію національних стандартів, що надасть можливість виробникам розширити ринки збуту молочної продукції.

Сприятиме поліпшенню якості молока продукції і впровадження на молокопереробних підприємствах сучасних систем управління якістю у від-

повідності до вимог міжнародних стандартів ISO 9001, систем управління безпечністю харчових продуктів згідно стандартів ISO 22000. Слід підкреслити, що їх впровадження на підприємствах галузі відбувається досить повільними темпами, що пов'язано з недостатньою кількістю кваліфікованих кадрів, високими фінансовими та часовими витратами на впровадження та сертифікацію систем якості.

Для збільшення виробництва молочної продукції треба максимально враховувати зміни попиту. Зараз існує тенденція споживання корисних для здоров'я, смачних і максимально природних продуктів. Внаслідок існування даної тенденції відбувається переорієнтація споживачів у їх смаках: відхід від таких продуктів, як десерти, йогурти до традиційних молочних продуктів (кефіру, ряжанки, простокваші, сирів). Знову набирає популярність молочна продукція в скляній упаковці, ці зміни повинні враховуватись виробниками.

Висновки

Узагальнюючи, необхідно ще раз підкреслити, що в нинішніх складних умовах молочна промисловість України має значний потенціал свого розвитку. Її подальше ефективне функціонування потребує якісної молочної сировини, що надходить на переробні підприємства, впровадження сучас-

ного інноваційного обладнання, освоєння нових ринків збуту, здійснення дієвої цінової, податкової, кредитно-фінансової політики, створення налагодженого економічного механізму встановлення цін, зокрема, встановлення паритетних цін між сільськогосподарськими виробниками і переробними підприємствами, дієвої державної підтримки виробників молока, прискорення розробки та впровадження державних стандартів, гармонізованих з міжнародними вимогами.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Мудрак Р.П. Маркетинговий аналіз національного ринку молока та молочної продукції / Р.П. Мудрак, Ю.А. Цимбалюк // Актуальні проблеми економіки. – 2016. – № 8. – С.69–84.
3. Сайт «Терра Фуд» / Терра Фуд. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://terrafood.ua/ru/>.
4. ТОП-10 найбільших виробників молочної продукції в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-10-najbilsih-virobnikiv-molocnoi-produkcii-v-ukraini>.
5. Інформаційно-аналітичний портал про молоко і молочне скотарство. Офіційний сайт. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://milkua.mfo/uk>.

О.В. ЗАХАРЧЕНКО,

к.е.н., доцент, Одеська державна академія будівництва та архітектури

Державна підтримка розвитку галузі рослинництва на сучасному етапі

Досліджено основні напрямки державної підтримки галузі рослинництва. Приведено класифікацію законодавчої та нормативно-правової бази щодо стимулювання розвитку галузі рослинництва. Розглянуто основні інструменти державної підтримки галузі рослинництва. Охарактеризовано основні проблеми щодо державної підтримки галузі рослинництва.

Ключові слова: сільське господарство, рослинництво, державна підтримка, дотації, субсидії, кредити.

А.В. ЗАХАРЧЕНКО,

к.э.н., доцент, Одесская государственная академия строительства и архитектуры

Государственная поддержка развития отрасли растениеводства на современном этапе

Исследованы основные направления государственной поддержки отрасли растениеводства. Приведена классификация законодательной и нормативно-правовой базы по стимулированию развития отрасли растениеводства. Рассмотрены основные инструменты государственной поддержки отрасли растениеводства. Охарактеризованы основные проблемы государственной поддержки отрасли растениеводства.